

שבת קנד: (3) עד קנה: (המשנה)

ביאורי מושגים
ביטול כלי מהיכנו - חכמים אסרו להפוך כלי ראוי לבסיס למוקצה. לכן אסור לשים מוקצה על כלי אלא אם כן ניתן לשמוט את הכלי בהיתר.
צער בעלי חיים - התנאים נחלקו האם דין צער בעלי חיים הוא דאורייתא או דרבנן. אם הוא דאורייתא אז הוא דוחה את דין מוקצה (שתוקפו רק מדרבנן), אם הוא מדרבנן אין סיבה שידחה את דין מוקצה. רשב"ג בסוגייתנו סבר שדין צעב"ח הוא דרבנן ולכן אין להוריד שקי דבש כדי להקל ממשאו של החמור, להלכה פוסקים שצעב"ח הוא מהתורה ולכן אם אין ברירה מותר לעבור על דין מוקצה כדי להקל על החמור.

ציטוט מהמשנה

הגיע לחצר הראשונה של העיר: השקים שאינם מוקצה - יכול לקחת, השקים שהם מוקצה - יתיר את החבל ויפלו מאליהם.

- כלי זכוכית מוקצים ששבירתם תגרום לו נזק משמעותי - רשאי לשים כריות מתחתם וכך למנוע את שבירתם.
- ניתן לשמוט שק מוקצה ע"י דחיפתו עם הראש לצד השני (טלטול בעזרת הראש מותר).
- רשב"ג נמנע מלפרוק מהחמור שקי דבש (שהיו מוקצה כיוון שלא היו ראויים לאדם): אם היה זורקם - הם היו נשפכים. אם היה שם מתחתם כריות - הכריות היו נסרחות.

אין כאן בעיה של ביטול כלי מהיכנו - הוא יכול לשלוף בהדרגה את הכריות עד שהכלים יהיו מונחים על הארץ.
 לגבי צעב"ח - עיין ביאור מושגים.

רבה סובר ששימוש בצדיהם מותר (כשיטת ר"מ לפי הסבר רבא).
 אבוי סובר ששימוש בצדיהם אסור, הספק הוא רק לגבי צידי צדיהם.

שימוש בבעלי חיים ועצים - אסור,

ר"מ לפי רבא: שימוש בצדיהם ובצידי צדיהם - מותר.

ת"ק לפי כולם: שימוש בצדיהם ובצידי צדיהם - אסור.

ר"מ לפי אבוי: שימוש בצדיהם - אסור, שימוש בצדי צדיהם - מותר.

להלכה: שימוש בצדיהם - אסור. שימוש בצדי צדיהם - מותר.

משנה

מותר להתיר חבילות עמיר. מותר לפספס כיפין. אסור לפספס זירין.

ריסוק שחת וחרובין: ת"ק: אסור בכל בהמה. ר' יהודה: מותר בדקה, אסור בגסה.

רב הונא ור' יהודה נחלקו מחלוקת קוטבית בפירוש המשנה:

רב יהודה - המשנה מחדשת ש: יצירת אוכל - מותרת, שיפור אוכל קיים - אסור.

רב הונא - המשנה מחדשת ש: יצירת אוכל - אסורה, שיפור אוכל קיים - מותר.

על ר"ה ור"י הוקשו כמה וכמה קושיות. את כולם דחו חוץ מקושיה אחת שהקשו על ר"ה:

הקושיה שלא נדחתה:

התנא ר' יהודה שבמשנה מתיר לרסק חרובין לבהמה דקה ולא לגסה.

רב הונא סבר שיצירת אוכל אסורה ושיפור אוכל מותר. איך ייתכן שעבור בהמה גסה הריסוק יהיה יצירת אוכל ועבור בהמה דקה הוא יהיה שיפור?!

שבת קנה: (המשנה) עד קנו: (המשנה)

ביאורי מושגים
 'האי מאן דמאדים יהי גבר אשיד דמא' - לכל אדם יש כוחות מסוג שונה. חשוב לנווט את הכוחות לכיוונים חיוביים. כך יש למשל אנשים שיש להם כוחות אגרסיביים. חשוב מאוד שהם יבינו שאל להם לנסות לכלוא את הכוחות הללו או להיאבק בהם. נסיון זה לא יצליח ויגרום להם לתסכול וייאוש. הדרך הנכונה והטובה לתקן את המידות היא על ידי ניתוב הכוחות לכיוונים חיוביים כך למשל אדם עם אגרסיות ויצרים צריך להיות שוחט, מוהל או מנהיג קהילה (בימינו ניתן להוסיף המלצה על סיירת כלשהי).

מה בין דריסה/המראה (שאסורה), להלעטה (שמותרת):
רב יהודה: המראה - כשהבהמה לא יכולה להוציא.
 הלעטה - כשהבהמה יכולה להוציא.
רב חסדא: המראה - בכלי (והבהמה לא יכולה להוציא).
 הלעטה - ביד (והבהמה לא יכולה להוציא).

מח' זו משפיעה על פרשנות הברייתא:
תרנגולים: מותר להלקיט ולמהלקיט.
יונים: אסור להלקיט ולמהלקיט.
רב חסדא (הסובר שאפילו כשהבע"ח לא יכול להוציא - מותר):
 הלקוט - כשהתרנגולת יכולה להוציא.
 מהלקוט - כשהתרנגולת לא יכולה להוציא.
רב יהודה (הסובר שכשהבע"ח לא יכול להוציא - אסור):
 הלקוט - מניח לפני התרנגולת.
 מהלקוט - מכניס אבל התרנגולת יכולה להוציא.

פרשנות הברייתא משפיעה על הלכות נתינת אוכל לבע"ח שמסדר בעצמו:
רב חסדא (הסובר שהברייתא שאסרה להלקיט ולמהלקיט יונים אסרה רק הכנסת אוכל):
 לתת מים - אסור (כך מפורש במשנה), לתת אוכל - מותר.
רב יהודה (הסובר שהברייתא שאסרה להלקיט ולמהלקיט יונים אסרה גם לתת מזון):
 גם לתת מים וגם לתת אוכל - אסור.

אין מזל לישראל - לכן על אף שלפי הגורל אמור לקרות אירוע מסוים אם עושים מצוות ומעשים טובים הגורל משתנה בהתאם!!!

המשנה
גמל - להאביסו (הכנסת כמות אדירה של אוכל) או לדרסו - אסור, להלעיטו - מותר.
חמור - להאמירו - אסור, להלעיטו - מותר.
תרנגול - לגבל (לערבב) מורסן - אסור, להלקיטו, ולתת מים למורסן - מותר.
נתינת מים - לבעלי חיים שמסתובבים בחוץ - אסור, לבעלי חיים שנשארים בחצר - מותר.

לישה בשבת
נתינת מים:
בבליה עבה:
 רבי: אסור.
 ריב"ז: מותר.
בבליה רכה:
 רבי: מותר רק אם משנים את הסדר.
 ריב"ז: מותר בכל מקרה.
עירבוב:
בבליה עבה:
 רבי: אסור,
 ריב"ז: מותר אם גובלים בשינוי - מעט מעט (בקלי) או גיבול בשתי וערב וניעור הכלי (במורסן).
בבליה רכה:
כולם: אם כבר שינה בסדר הוספת המים אין בעיה לערבב כרגיל.

שבת קנו: (המשנה) עד קנו: (סוף המסכת)

ביאורי מושגים

מוקצה - כולם מודים שחפץ שלא ראוי כלל לשימוש הוא מוקצה, וכן שחפץ העומד לשימוש אינו מוקצה. ר' שמעון ור' יהודה נחלקו מה מעמד חפץ הראוי לשימוש (אוביקטיבית) אבל לא עומד כעת לשימוש (מצד דעת האדם), ר"ש סבר שאין חפץ זה מוקצה, ר"י סבר שהוא מוקצה.

מוקצה מחמת חסרון כיס - כלי שבעליו מקפיד שלא להשתמש בו לשימוש שאינו השימוש המקורי שלו. מוקצה מחמת מיאוס - כלי שנמנעים מלהשתמש בו כיוון שהוא מסריח או מגעיל.

משנה

חיתוך דלועין לבהמה: מותר.

חיתוך נבילה שהתנבלה בשבת: ת"ק (ר"ש): מותר. ר' יהודה: אסור.

רב, עולא, ולוי: הלכה כר' יהודה,

שמואל, זעירי ור' יוחנן: הלכה כר' שמעון.

פסיקת ההלכה במח' ר"ש ור"י:

חפץ שראוי לתשמיש אבל לא עומד לתשמיש (המחלוקת המרכזית) - פסקו האמוראים המאוחרים כר"ש שאינו מוקצה. במוקצה מחמת חסרון כיס - מודה ר"ש לר"י שהוא מוקצה, ולכן פשוט שהוא מוקצה. במוקצה מחמת מיאוס - מח' האמוראים המאוחרים האם פוסקים כר"ש שאינו מוקצה, או כר"י שהוא מוקצה. במוקצה מחמת איסור - כל האמוראים המאוחרים פסקו כר"י שהוא מוקצה.

משנה

1. מותר להפר (ע"י הבעל) ולהשאל (ע"י חכם) לנדרים בשבת.
2. מותר לסגור את החלון בסתימה ארעית.
3. מותר למדוד מטלית בשבת כדי לדעת האם יש בה שיעור טומאה, וכן למדוד מקוה ולבדוק אם יש בו שיעור.

מעשה שממנו למדו את דינים 2 ו-3:

המקרה:
פעם היה מונח אדם גוסס בין שני בתים כשמעליו היתה גיגית, הגיגית גם האהילה עליו וגם חיברה את שני הבתים. בתוך הגיגית היה סדק ברוחב לא ידוע.

הבעיה:

אם הסדק שביגית קטן מטפח, ואם החלון של הבית פתוח -

אז ברגע שהגוסס ימות - הטומאה תיכנס לבית.

הפתרון:

קודם כל סגרו את החלון ואחר כך מדדו אם הסדק גדול מטפח מכאן שמותר לסגור חלון בשבת ומותר למדוד בשבת

הערות:

1. ההפירה וההתרה מותרות רק כשהן לצורך השבת.
2. ההיתר קיים גם במקום שבו ניתן היה להתיר לפני שבת.

הגמרא מביאה מח' תנאים האם בעל יכול להתיר רק ביום שבו הוא שמע או במשך 24 שעות מאז ששמע.

ההיתר למדוד הוא רק למדידה של מצוה (או אם הוא נעשה כמתעסק בעלמא).

ביאור מושגים

מת שמת בבית הטומאה מתפשטת מהחדר שבו המת נמצא לכל מקום שפתוח אליו חור בגודל של אגרוף ושנמצא תחת אותו גג.

אבל אם יש סדק ברוחב טפח מעל המת - הטומאה יוצאת משם ואינה מתפשטת.